

Dotyczy zmian szczegółowych w zakresie problemów w oświacie przedstawionych w liście do p. Minister

Ad I Kształcenie i doskonalenie nauczycieli

1. Praktyki pedagogiczne

- 1) Studenci powinni trafiać na praktyki pedagogiczne do najlepszych szkół rekomendowanych przez KO (po uwzględnieniu rekomendacji samorządów, stowarzyszeń nauczycieli i ngo) oraz najlepszych nauczycieli (np. przeszkolonych na opiekunów praktyk przez uczelnie).
- 2) Uczelnie, zwłaszcza pedagogiczne, powinny prowadzić jak najściślejszą i jak najszerszą współpracę ze szkołami.
- 3) Szkoły współpracujące z uczelniami winny otrzymać wsparcie finansowe, a nauczyciele wynagrodzenie (dla opiekuna praktyk może to być jeden z elementów jego awansu zawodowego).
- 4) Uczelnie powinny wprowadzić przedmiot *Ocenianie*, zweryfikować programy kształcenia nauczycieli, wprowadzić nowoczesną wiedzę na temat przekazywania treści i kształcenia umiejętności uczniów.
- 5) Praktyka studencka powinna kończyć się egzaminem praktycznym (przeprowadzenie dwóch lekcji w obecności opiekuna praktyk, dyrektora szkoły i nauczyciela akademickiego) oraz egzaminem teoretycznym w obecności nauczyciela akademickiego i nauczycieli praktyków.
- 6) W toku studiów należy wprowadzić egzamin z „nauczania w praktyce”.

2. Doskonalenie nauczycieli

- 1) W dobie szybko dokonujących się zmian w świecie i w oświacie nauczyciele mają się doskonalić permanentnie.
- 2) Doskonalenie nauczycieli i dyrektorów szkół ma być obligatoryjne.
- 3) Należy stworzyć nauczycielom warunki szkolenia (wolne dni w ciągu roku), uwzględnić w planach nauczania możliwość wzięcia udziału w szkoleniach organizowanych przez różne podmioty doskonalące, w tym stowarzyszenia nauczycielskie. Szkolenia proponowane przez stowarzyszenia nauczycielskie są przygotowane profesjonalnie i dają nauczycielom praktyczną wiedzę. Tego nie zastąpią żadne teoretyczne wykłady i warsztaty akademickie, często nieoparte znajomością szkoły i ucznia. Należy popierać oddolne inicjatywy nauczycieli i innowacje pedagogiczne.
Nauczyciele, rozliczani z każdej przepracowanej godziny lekcyjnej, nie są zwalniani na szkolenia – należy jak najszybciej rozwiązać ten problem.
- 4) Doskonalenie nauczycieli powinno odbywać się również poprzez współpracę z edukacyjnymi organizacjami między narodowymi.

3. Finansowanie doskonalenia

- 1) Trzeba uregulować finansowanie doskonalenia, aby środki na ten cel trafiały do konkretnego nauczyciela z przeznaczeniem na sfinansowanie, refundację

lub dofinansowanie udziału w danej formie doskonalenia. Z doświadczenia i obserwacji szkół wynika, że w wielu przypadkach fundusz na doskonalenie jest przeznaczany na inne cele.

2) Jedną z możliwości zabezpieczenia funduszu na doskonalenie jest wprowadzenie bonu edukacyjnego dla nauczyciela lub placówki z koniecznością wykorzystania go w określonym czasie (np. roku) oraz urlopu szkoleniowego, np. tygodniowego do wykorzystania również w określonym czasie.

4. Opracowanie systemu form doskonalenia

1) Doskonalenie nauczycieli ma odbywać się blisko pracy nauczyciela lub w szkole jako WDN. Błędem jest likwidowanie powiatowych i miejskich ośrodków doskonalenia, które wychodzą naprzeciw oczekiwaniom nauczycieli. Nie należy oszczędzać na doskonaleniu nauczycieli, dopóki szkoły wyższe nie będą kształcić nauczycieli, a nie specjalistów przedmiotu.

2) Bardzo dobrą praktyką było przed laty hospitowanie lekcji nauczyciela przez doradców metodycznych, warto wrócić do sprawdzonych form doradztwa.

3) Współpraca z uczelniami; w ramach porozumienia między MEN i MNiSZW oraz odpowiednimi stowarzyszeniami nauczycieli należy organizować doskonalenia nauczycieli we współpracy z uczelniami (np. konferencje) według określonych reguł (w tym finansowania).

4) Propozycje dotyczące doskonalenia mogą być nagrane i udostępnione na stronach MEN lub ORE do odtworzenia lub mieć formę e-konferencji.

5) Przy wskaźnikach oceny jakości pracy szkoły należy uwzględnić punkty za udział nauczycieli w różnych formach doskonalenia. Dyrektor szkoły byłby zainteresowany taką organizacją pracy szkoły, aby jak najwięcej nauczycieli mogło się doskonalić.

6) W komisjach przyznających budżet na formy doskonalenia powinni uczestniczyć nauczyciele praktycy ze stowarzyszeń nauczycielskich, to samo dotyczy przetargów na edukatorów pracujących na kursach doskonalących nauczycieli.

7) Należy podnieść rangę stowarzyszeń nauczycielskich i ngo; docenić to, że stowarzyszenia nauczycielskie organizują dla nauczycieli szkolenia w zakresie priorytetowych tematów na wysokim poziomie.

8) W ramach uściślenia współpracy między szkołą a stowarzyszeniami, szkoły mogłyby wspierać pracę stowarzyszeń. Wtedy wszyscy nauczyciele danej szkoły mieliby dostęp do nowoczesnej elektronicznej formy czasopism i różnych materiałów produkowanych przez stowarzyszenia i mogliby brać udział w nowoczesnej elektronicznej formie dyskusji nad bieżącymi sprawami nurtującymi środowisko.

9) Szkoły i MEN, mając dostęp do dyskusji na gorąco, mogłyby mieć od razu informację zwrotną na temat problemów w szkole, w placówce oświatowej.

Takie formy doskonalenia są bardzo efektywne w różnych grupach zawodowych (np. lekarzy, inżynierów różnych specjalności), mimo że te grupy mają swoje szkoły akademickie i specjalistyczne wydziały na wyższych uczelniach. Nie ma w Polsce ani jednej placówki takiej jak np. London School of Education lub Warwick Center of Education.

10) MEN we współpracy z Fundacją Rozwoju Systemu Edukacji promowałby udział nauczycieli w edukacyjnych projektach międzynarodowych (aktualnie ERASMUS+).

Ad II Zmiany w podstawie programowej

1) Należy dokonać analizy podstawy programowej pod kątem przyrastania umiejętności na kolejnych poziomach nauczania.

- począwszy od nauczania wczesnoszkolnego, uczniowie mają uczyć się przez powtarzanie i nabywać trwale umiejętności w zakresie umiejętności ponadprzedmiotowych. Praktyka szkolna pokazuje, że uczniowie nie mają utrwalonych podstawowych umiejętności czytania ze zrozumieniem, liczenia, rozwiązywania problemów w sytuacjach typowych i nietypowych, wykorzystania wiedzy w praktyce, korzystania z różnych źródeł informacji, analizowania, wnioskowania, negocjowania, podejmowania decyzji itp.;

- po każdym etapie kształcenia mocno podkreślić, jakie umiejętności ponadprzedmiotowe uczeń ma nabyć. Praktyka szkolna pokazuje, że na wielu przedmiotach uczniowie przyswajają wiedzę, czyli ćwiczą tylko pamięć; w podstawie programowej jest zapisanych 7 umiejętności, które uczniowie mają nabyć od przedszkola do matury,

- podkreślić wagę celów głównych:

- a) Przygotowanie uczniów do aktywnego uczestnictwa w świecie i w kulturze.
- b) Sprawność komunikacyjna w mowie i piśmie.
- c) Myślenie logiczne i twórcze.
- d) Świadomość kulturowa i narodowa.
- e) Demonstracja umiejętności badawczych.

Obserwuje się w pewnych środowiskach, także młodzieżowych, zjawisko wtórnej analfabetyzacji, przejawiającej się w: braku umiejętności stworzenia samodzielnej wypowiedzi pisemnej w języku polskim na zadany temat, niechęci do czytania, nieumiejętności argumentowania.

Zdarza się, że uczniowie są sprawniejsi w posługiwaniu się językiem obcym niż językiem polskim:

- należy odstąpić na języku polskim od koncentracji na kształceniu przede wszystkim umiejętności pisania obszernej wypowiedzi pisemnej – zakres szkoły podstawowej;

- kształcić powyższe umiejętności od szkoły gimnazjalnej (rozprawka jako ukoronowanie gimnazjum) po liceum (esej);

- stworzyć możliwość podziału klasy na grupy, na części lekcji języka polskiego, wzorem sposobu nauczania języków obcych;

- w ramach pracy w grupach nauczyciel mógłby prowadzić efektywne ćwiczenia komunikacyjno – językowe, które polegałyby np. na redagowaniu różnych form wypowiedzi pisemnych, które byłyby sprawdzane na bieżąco i odciążały uczniów od prac domowych oraz od stosowania metody „kopiuj-wklej”;

- w ramach pracy z całą klasą nauczyciel mógłby np. wprowadzać nowe treści nauczania, czytać i interpretować teksty kultury, rozmawiać i dyskutować, rozwiązywać problemy;

- poprawy i uzupełnienia wymaga podstawa programowa ze wszystkich przedmiotów; jako FSN deklarujemy udział w grupach przedmiotowych nauczycieli różnych specjalności nad poprawą podstawy programowej;

- należy wrócić do sprawdzonej formy zatwierdzania programów szkolnych przez MEN. Program jest ważnym dokumentem w procesie nauczania; nie można pozostawić tworzenia programu nauczycielowi (zwłaszcza że nie nabył tej umiejętności na studiach). Nauczyciel ma dobrze opracować plan dydaktyczny

czy plan wynikowy dla swoich uczniów. Twórczy nauczyciele mogą pisać programy nauczania;

- radykalnie rozwiązać problem tworzenia podręczników szkolnych; podręcznik ma być pomocą na lekcji i w domu ucznia, ale nie może zdominować podstawy programowej i programów. Praktyka szkolna pokazuje, że wielu nauczycieli w „trosce o dobre przygotowanie uczniów do egzaminu” uczy tylko z podręcznika, nie znając podstawy programowej ani programu. Od piętnastu lat żaden nadzór pedagogiczny nie poradził sobie z tym problemem;
- dopóki system oceniania zewnętrznego będzie dominował nad systemem nauczania (egzaminy wymuszają sposób uczenia) problem dobrego nauczania w szkole nie zostanie rozwiązany żadnym kolejnym rozporządzeniem.

Ad III Ocenianie

1) Należy przeszkolić obligatoryjnie wszystkich nauczycieli w zakresie oceniania uczniów; nieliczni nauczyciele po szkole prof. Niemierki nabyli umiejętność oceniania.

- dotychczasowy sposób oceniania jest odhumanizowany, nastawiony na pseudo sukces (zdobywanie punktów), co doprowadza do rywalizacji i niszczenia osobowości uczniów. I tu też należy podkreślić, że egzaminy zewnętrzne wymuszają sposób oceniania. Nauczyciele nie mają czasu na uczenie, tylko na sprawdzanie.

- praktyka szkolna pokazuje, że uczniowie są sfrustrowani sposobem oceniania, co prowadzi do agresji i niepozytywnych zachowań. Należy zwrócić uwagę, że uczniowie piszą sprawdziany co najmniej z sześciu przedmiotów, z których wiedza jest sprawdzana na sprawdzianie i egzaminach zewnętrznych. Kto z dorosłych wytrzymałby ocenianie codziennie przez 5-6 godzin!!!

- uczniowie nie mają szans zaprezentowania własnego stylu wypowiedzi ustnej, sposobu recytacji, rozważań na różne ważne tematy, bowiem to nie mieści się w teście egzaminacyjnym;

Konkluzja: Nie zmieni się sposób oceniania, dopóki nie zmieni się sposób egzaminowania zewnętrznego. Kilka pokoleń potrafi wypełniać druki, zna instrukcje, radzi sobie świetnie z brykami, wybiera informacje z tekstu, ale nie potrafi zinterpretować tekstu, nie potrafi myśleć analitycznie, twórczo, nie potrafi wykorzystać wiedzy w praktyce.

Ad IV Egzaminy zewnętrzne

1) Konieczne jest przesunięcie sprawdzianu na koniec kwietnia, a egzaminu gimnazjalnego na koniec maja lub początek czerwca lub przesunięcie wszystkich egzaminów zewnętrznych po zakończeniu zajęć dydaktycznych (do konsultacji).

2) Ocenianie prac pisemnych z przedmiotów humanistycznych: wprowadzenie systemu obligatoryjnego sprawdzania każdej pracy przez dwie osoby nieznające nawzajem swoich ocen. W przypadku niewielkiej rozbieżności oceną końcową powinna być średnia obu ocen, w przypadku większych rozbieżności konieczna powinna być trzecia recenzja.

3) Zwiększenie wynagrodzenia za pracę egzaminatorów.

4) Obecne warunki, w których egzaminatorzy sprawdzają prace uczniów, uwłaczają godności nauczyciela.

6) Rozdzielenie terminów pisania matury z tego samego przedmiotu na poziomie podstawowym/rozszerzonym/bez określania poziomu.

7) ODEJŚCIE OD SYSTEMU TESTOWEGO OPARTEGO WYŁĄCZNIE

NA PYTANIACH ZAMKNIĘTYCH.

8) W teście egzaminacyjnym ma być WIĘCEJ KREATYWNYCH ZADAŃ OTWARTYCH.

9) Na egzaminach maturalnych z języków obcych polecenia i instrukcje zadań powinny być podawane w języku obcym.

10) Udoskonalic organizację egzaminowania - warunki pisania egzaminów, dostarczania testów do szkół.

11) Wyrównac szanse wszystkich grup przedmiotowych, które do egzaminów zewnętrznych podstawowych przygotowują 100% uczniów - podział na grupy.

12) Negatywne skutki wpływu obecnej formuły egzaminów na pracę szkół i poziom kształcenia:

- w testach sprawdzających i arkuszach egzaminacyjnych widoczny jest brak aktualnej wiedzy ich autorów o możliwościach rozwojowych uczniów, których osiągnięcie jest realne na danym etapie kształcenia;

- z testów sprawdzających i arkuszy egzaminacyjnych wyłania się pozbawiona podstaw naukowych, nierealna wizja absolwenta szkoły podstawowej, gimnazjum i szkół ponadgimnazjalnych;

- podnieść progi wymagań egzaminacyjnych na maturze (30% to próg niedopuszczalny);

- dotychczasowe warunki, w których pracują nauczyciele sprawdzający testy egzaminacyjne, oraz nieadekwatny sposób sprawdzania i egzaminowania, doprowadziły do tego, że kilkanaście roczników absolwentów zlekceważyło potrzebę kształtowania umiejętności czytania na wyższym poziomie rozumienia tekstu, nie rozumie nawet podstawowych komunikatów, nie zna lektur, nie ma gruntownej wiedzy na żaden temat, myśli akapitami, nie zna podstaw matematycznych, logicznych, językowych.

13) Struktura egzaminów, coroczne zalecenia CKE oraz idące za nimi naciski medialne, oczekiwania uczniów i ich rodziców wymuszają na nauczycielach sposób nauczania, który jest zaprzeczeniem nowoczesnej edukacji.

14) Lekcje zdominowało nauczanie „pod egzamin”, rozumiane jako:

- mechaniczna praca z arkuszami egzaminacyjnymi;

- mechaniczne ćwiczenie struktur form wypowiedzi, występujących w arkuszach egzaminacyjnych;

- nadmierna liczba klasówek, sprawdzianów, kartkówek;

- odejście od podmiotowości nauczania, szczególnie w pracy z uczniem zdolnym oraz z uczniem mającym deficyty;

- rezygnacja z kształcenia umiejętności ponadprzedmiotowych, zapisanych w podstawie programowej.

15) Programy nauczania są przeładowane, adresowane do 5% uczniów najzdolniejszych.

- narzucają encyklopedyzm, pośpiech i powierzchowność;

- ograniczają czas na ćwiczenie umiejętności, w tym - umiejętności rozwiązywania problemów, kształcenia języka, twórczego myślenia, kreatywności.

16) Bezwzględny, mechaniczny monitoring realizacji podstawy programowej przez nadzór (pod groźbą ukarania nauczyciela, który jej nie zrealizował w danym roku szkolnym - za złamanie prawa oświatowego) uniemożliwia nauczycielowi dostosowanie tempa i jakości uczenia do potrzeb konkretnego ucznia czy oddziały klasowego.

17) Nauczyciele, zamiast zaspokajać potrzeby konkretnego ucznia, pracują pod nieustanną presją licznych czynników zewnętrznych:

- medialnych list rankingowych;
 - rankingów organizowanych przez samorządy;
 - wniosków i wytycznych CKE;
 - zaleceń dyrekcji;
 - wytycznych psychologów i pedagogów szkolnych.
- 18) Nauczyciele pracują w warunkach absurdu – działania wynikające z presji w/w czynników zewnętrznych często wykluczają się wzajemnie.
- 19) Liczne szkoły manipulują wynikami egzaminów z wszystkich przedmiotów:
- bezwzględnie od pierwszej klasy szkół ponadgimnazjalnych usuwają słabszych uczniów, zamiast pracować nad ich rozwojem;
 - „bombardują” uczniów ocenami niedostatecznymi, co wymusza branie korepetycji;
 - wobec uczniów, którzy przetrwali, w klasie maturalnej stosują programowe zaniżanie ocen i niedopuszczanie do egzaminów.
- 20) Praktyki manipulowania wynikami matur i pozycją na listach rankingowych demotywią i demoralizują nauczycieli, odwracają rzeczywistą hierarchię profesjonalizmu:
- za najlepsze szkoły uznaje się szkoły najbardziej bezwzględne, nierealizujące swoich podstawowych zdań edukacyjnych, odhumanizowane, w których króluje testomania;
 - za najlepszych nauczycieli uznaje się nauczycieli stawiających najwięcej ocen niedostatecznych i wymuszających na uczniach pracę pod kierunkiem korepetytorów.
- 21) Struktura egzaminów demotywią i demoralizuje uczniów:
- uczniowie mają świadomość, że brak wiedzy, brak czytania lektury, brak umiejętności językowych, brak wykorzystania wiedzy w praktyce, brak logicznego myślenia, brak kreatywności nie zamykają im wejścia do szkół na wyższym poziomie edukacyjnym;
 - powszechnością stało się czytanie streszczeń lektur zamiast ich oryginałów;
 - powszechne jest ściąganie wypracowań domowych z sieci, a nawet ściąganie ich przez telefon komórkowy podczas sprawdzianów klasowych. To zjawisko jest powszechne w szkołach.
- 22) Narasta proces wulgaryzacji mówionego języka potocznego, a nawet polszczyzny pisanej.
- 23) Zanikają kultura słowa, znajomość i potrzeba stosowania etykiety językowej.
- 24) **Młodzież zarzucana codziennie kilkoma sprawdzianami popada w nerwice szkolne, traci motywację do uczenia się. Wywołuje to manipulowanie frekwencją, choroby psychosomatyczne, postawy ucieczkowe, prowadzi do licznych aktów autoagresji aż po próby samobójcze. Narasta także agresja wobec szkoły jako instytucji, agresja wobec nauczycieli i agresja międzyrówieśnicza.**
- 25) Pojawiają się patologie: wyuczona bezradność, roszczeniowość, wagary, młodociane grupy przestępcze.
- 26) Uwagi do testów gimnazjalnych oraz propozycje zmian:
- należy dostosować egzaminy zewnętrzne do pełnienia funkcji diagnostyczno – prognostycznych;
 - wskazane jest jasno i rzeczowo określić formę i treści egzaminów, kończących dany etap edukacyjny; wyeliminować ogólniki, niedopowiedzenia i komunikaty wieloznaczne;
 - egzaminy mają być podporządkowane treściom podstawy programowej, a nie odwrotnie;
 - sposoby i warunki kształcenia powinny decydować o sposobie egzaminowania;

- wyrażamy protest przeciwko proponowaniu dzieciom w klasach I-III sprawdzianów z zewnątrz, organizowanych przez wydawnictwa za zgodą MEN;
- należy docenić potrzebę sprawdzenia podczas egzaminu wiedzy o języku i umiejętności językowych;
- należy zdecydowanie zrezygnować w testach sprawdzających i egzaminacyjnych na różnych poziomach edukacji z zadań zamkniętych; natomiast zadania otwarte mają sprawdzać umiejętności i wiedzę przedmiotową oraz umiejętności ponadprzedmiotowe;
- w związku z obniżaniem się z roku na rok poziomu testów egzaminacyjnych, należy powołać przez MEN niezależną komisję do układania testów (psychologowie rozwojowi, pracownicy MEN, nauczyciele ze stowarzyszeń - praktycy, pracownicy CKE);
- należy zwrócić uwagę na kształcenie dłuższych form wypowiedzi, styl wypowiedzi, bogactwo języka;
- należy zrezygnować w testach sprawdzających i egzaminacyjnych z klucza odpowiedzi na rzecz oceny opisowej;
- MEN powinien nadzorować merytorycznie prace CKE w celu koordynowania treści egzaminacyjnych z podstawą programową;
- należy kategorycznie zrezygnować ze sprawdzania umiejętności czytania akapitów na rzecz rozumienia całego tekstu czy jego spójnych fragmentów.

27) Uwagi do egzaminów maturalnych oraz propozycje zmian:

- należy precyzyjniej dostosować sposób budowania arkuszy egzaminów zewnętrznych do pełnienia zakładanych funkcji diagnostyczno - prognostycznych. Dotychczas zbyt duży wpływ na wyniki ma przypadkowa zbieżność pomiędzy wybranymi przez nauczyciela treściami lekcji a poleceniami egzaminacyjnymi.
- należy jasno i rzeczowo określić formę i treści egzaminów, kończących dany etap edukacyjny. Wyeliminować ogólniki, niedopowiedzenia i komunikaty wieloznaczne. Oznakowanie listy lektur gwiazdką, oznaczającą konieczność realizacji, nie wystarcza. Na tej liście znajdują się bowiem najbardziej wyrafinowane artystycznie teksty literackie, o złożonej problematyce i strukturze, pisane oryginalnym językiem, nasyconym licznymi środkami stylistycznymi. Ich prawidłowa analiza i interpretacja wymaga pogłębionej znajomości kontekstu historycznego, filozoficznego, artystycznego, historycznoliterackiego, a często także biograficznego.
- praca na lekcjach z arkuszami maturalnymi ujawnia, że maturzyści do perfekcji opanowali sztukę manipulowania tymi poleceniami. Bez czytania tekstu przepisują po prostu wskazane akapity, parafrazując je. I zwykle to wystarczy, by uzyskać punkty z klucza odpowiedzi;
- należy dostosować treści arkuszy egzaminacyjnych do aktualnego stanu badań naukowych na temat biologicznych możliwości mózgu współczesnego 19-latka - autorzy poleceń kompletnie ignorują wiedzę z zakresu psychologii rozwojowej;
- należy dostosować treści arkuszy egzaminacyjnych do zakresu wartości, jakie zgodnie z podstawowymi aktami prawnymi, ma kształtować szkoła polska XXI wieku;
- należy dostosować treści arkuszy egzaminacyjnych do procedur kryzysowych, które obowiązują nauczyciela w pracy z uczniami o skłonnościach samobójczych, w stanie kryzysu emocjonalnego, w depresji. Na poziomie szkół ponadgimnazjalnych to ok. 30 % uczniów w każdym roczniku. Liczba ta ciągle wzrasta;
- nauczyciel szkoły polskiej i europejskiej XXI wieku powinien uczyć młodzież respektu dla najwyższych wartości i wskazywać metody konstruktywnego działania dla dobra własnego i innych;

- procedury kryzysowe zobowiązują nauczyciela do eliminowania bądź redukcji treści destrukcyjnych i tematów dotyczących autodestrukcji;

- dotychczasowe wyniki egzaminów zewnętrznych z różnych przedmiotów wyraźnie wskazują na brak koordynacji w arkuszach egzaminacyjnych pomiędzy treściami egzaminacyjnymi, podstawą programową, warunkami jej realizacji w polskich szkołach, procedurami kryzysowymi i aktualną wiedzą z zakresu psychologii rozwojowej nastolatków.

28) MEN powinno powołać niezależną komisję do układania zadań egzaminacyjnych i/lub komisję ekspercką weryfikującą przygotowane arkusze oraz stworzyć akt prawny ściśle określający skład takich zespołów.

W skład komisji powinni wejść:

- psychologowie rozwojowi,
- psychologowie kryzysu,
- pracownicy MEN,
- nauczyciele ze stowarzyszeń – praktycy nauczania na poziomie gimnazjum i szkół ponadgimnazjalnych z długim i aktualnym stażem pracy „pod tablicą”,
- pracownicy CKE.

29) MEN powinno stale nadzorować merytorycznie prace CKE w celu prawidłowej realizacji podstawy programowej oraz pozostałych podstaw prawnych obowiązujących w szkole polskiej XXI wieku.

30) MEN powinno pilnie doprowadzić do zakazu tworzenia i publikowania w mediach list rankingowych.

31) MEN powinno pilnie doprowadzić do modyfikacji narzędzia, jakim miała być EWD.

Bez uwzględnienia czynnika podstawowego - liczby uczniów „na wejściu” i „na wyjściu” (czyli w większości tzw. dobrych szkół - wyeliminowanych przez szkołę podczas trzech lat przygotowań do matury w celu manipulowania wynikami końcowymi) narzędzie to nie doprowadzi do zlikwidowania w/w patologii ani do unowocześnienia szkoły polskiej w XXI wieku.

Ad V Autonomia szkół/placówek oświatowych

1) Przy obecnych procedurach awansu należy umożliwić nauczycielowi zaproszenie do komisji do spraw awansu przedstawiciela stowarzyszenia oraz zwiększyć rolę (więcej punktów) oceny eksperta przedmiotowego w komisjach ds. awansu zawodowego.

2) Stworzenie stanowiska doradcy edukacyjnego (DE) – na wzór tymczasowo istniejących SORE, do którego obowiązków należałyby:

- zadania związane z funkcjonowaniem szkoły (organizacja przedsięwzięć pozalekcyjnych związanych z polityką edukacyjną szkoły),
- współpraca z nauczycielami (łączenie działań przedmiotowych i międzyprzedmiotowych na rzecz rozwoju ucznia, monitorowanie rozwoju ucznia)
- animacja w edukacji (tworzenie na poziomie zbiorowym i indywidualnym warunków do dialogu w codziennej pracy na rzecz edukacji, organizowanie konsultacji ze wszystkimi uczestnikami życia szkoły i ich udziału w funkcjonowaniu szkoły).

Cel: wzmocnienie autonomii finansowo-organizacyjno-merytorycznej szkoły oraz odciążenie/wspomożenie nauczyciela z wykonywania ww. zadań i skoncentrowanie na sednie pracy dydaktycznej.

Propozycje zmian w Ustawie

Art. 2a. 1. System oświaty wspierają organizacje pozarządowe, w tym organizacje harcerskie, a także osoby prawne prowadzące statutową działalność w zakresie oświaty i wychowania.

2. Organy administracji publicznej prowadzące szkoły i placówki współdziałają z podmiotami, o których mowa w ust. 1, w wykonywaniu zadań wymienionych w art. 1.

Propozycja zmiany:

Art. 2a. 1. System oświaty współtworzą organizację pozarządową i osoby prawne prowadzące szkoły i placówki edukacyjne.

2. Organy administracji publicznej wspierają podmioty, o których mowa w ust. 1, w wykonywaniu zadań w zakresie oświaty i wychowania wymienionych w art. 1, ze szczególnym uwzględnieniem placówek niepublicznych o uprawnieniach szkoły publicznej dla dzieci i młodzieży, w których realizowany jest obowiązek nauki.

3. Organy administracji publicznej prowadzące szkoły i placówki współdziałają z organizacjami pozarządowymi, w tym organizacjami harcerskimi, a także z osobami prawnymi prowadzącymi działalność w zakresie oświaty i wychowania w wykonywaniu zadań wymienionych w art. 1.

Art. 34. 1. Jeżeli szkoła publiczna lub niepubliczna o uprawnieniach szkoły publicznej lub placówka albo organ prowadzący prowadzi swoją działalność z naruszeniem przepisów ustawy, organ sprawujący nadzór pedagogiczny może polecić, w drodze decyzji, usunięcie uchybień w wyznaczonym terminie, z zastrzeżeniem ust. 5.

2. W przypadku stwierdzenia niedostatecznych efektów kształcenia lub wychowania w szkole lub placówce organ sprawujący nadzór pedagogiczny poleca dyrektorowi szkoły lub placówki opracowanie, w uzgodnieniu z organem prowadzącym, programu i harmonogramu poprawy efektywności kształcenia lub wychowania. Wdrożenie programu następuje w terminach określonych w harmonogramie, zaakceptowanych przez organ sprawujący nadzór pedagogiczny. Program musi uwzględnić uwagi i wnioski zgłoszone przez organ sprawujący nadzór pedagogiczny.

2a. Jeżeli dyrektor szkoły lub placówki nie usunie w wyznaczonym terminie uchybień, o których mowa w ust. 1, nie opracuje lub nie wdroży w określonych w harmonogramie terminach programu poprawy efektywności kształcenia lub wychowania albo nie uwzględni w tym programie zgłoszonych uwag i wniosków, organ sprawujący nadzór pedagogiczny występuje do organu prowadzącego szkołę lub placówkę z wnioskiem o odwołanie dyrektora szkoły lub placówki z końcem albo w czasie roku szkolnego bez wypowiedzenia. Wniosek złożony w tej sprawie przez organ sprawujący nadzór pedagogiczny jest wiążący dla organu prowadzącego szkołę lub placówkę.

Art. 37.1. W szkole lub placówce, w których zgodnie z ramowym statutem może być utworzone stanowisko wicedyrektora i inne stanowiska kierownicze, powierzenia tych stanowisk i odwołania z nich dokonuje dyrektor szkoły lub placówki, po zasięgnięciu opinii organu prowadzącego, rady szkoły lub placówki oraz rady pedagogicznej.

Propozycja zmiany:

Art. 37.1. W szkole lub placówce, w których zgodnie z ramowym statutem może być utworzone stanowisko wicedyrektora i/lub koordynatora dla danego etapu edukacji oraz inne stanowiska kierownicze, powierzenia tych stanowisk i odwołania z nich dokonuje dyrektor szkoły lub placówki, po zasięgnięciu opinii organu prowadzącego, rady szkoły lub placówki oraz rady pedagogicznej.

Obecnie istnieje podział na 18 h (zazwyczaj) pensum oraz 2 h „karciane” (art. 42 KN)

Propozycja zmiany:

Likwidacja 2h „karcianych”.

Nauczyciel realizuje 20 h zajęć dydaktycznych podczas edukacyjnych zajęć obowiązkowych (pensum dydaktyczne) oraz dodatkowych.

Komentarz:

Możliwość kompleksowego dysponowania tymi godzinami przez dyrektora w zakresie wykorzystania czasu pracy nauczycieli! (20 h x liczba nauczycieli).

Przydział zajęć i obowiązków bez dodatkowej dokumentacji, jak obecnie na tzw. „godziny karciane”.

PODSUMOWANIE – PROPOZYCJE ZMIAN SŁUŻĄCYCH POPRAWIE CAŁEGO SYSTEMU OŚWIATOWEGO

1. W nowym systemie oświatowym doradcy metodyczni, metodycy akademicy powinni mieć możliwość udziału w lekcjach nauczycieli ze stażem 1-5 lat, a także pozostałych.

Żadna ewaluacja ani SORE nie pokażą prawdziwego obrazu szkoły i nie pomogą nauczycielowi - często bezradnemu wobec nowych wyzwań, pojawiających się w kontakcie z uczniami i nauczaniu zgodnie z podstawą programową - uczyć lepiej.

2) Należy zlikwidować dotychczasowy system awansu, który doprowadził do demoralizacji nauczycieli i łamania podstawowych zasad etyki zawodowej:

- uruchomił w Internecie procedurę publicznego handlu „dorobkiem” na poszczególne etapy awansu;

- uzależnił możliwość awansu od powiązań nieformalnych nauczycieli z nadzorem szkół i władzami samorządowymi.

3) Należy pilnie powołać komisję do wprowadzenia gruntownych zmian w egzaminowaniu.

4) Należy zmienić sposób monitorowania realizacji podstawy programowej.

Obecnie jest on doprowadzony do absurdu.

5) Należy uporządkować wymagania wobec szkół wynikające z prawa oświatowego. Wielość sprawozdań demobilizuje dyrektorów i nauczycieli. Obciąża także szkołę koniecznością tworzenia dodatkowej dokumentacji, ogranicza realny czas przeznaczony na pracę nauczyciela z uczniem.

6) Należy wyeliminować tworzenie list rankingowych szkół oraz zmodyfikować system EWD, ponieważ szkodzą dobru uczniów, demoralizują nauczycieli i prowadzą do łamania podstawowych zasad etyki zawodowej.

7) Należy pamiętać, że edukacja każdego rocznika uczniów to proces długofalowy. Podstawą powodzenia są jasno określone kryteria, zadania i konsekwencja w daniu nauczycielom i uczniom czasu przeznaczonego na ich realizację.

8) Procesy edukacyjne nie mogą podlegać zmianom wprowadzanym chaotycznie, nawzajem wykluczającym się, bez wcześniejszego przygotowania nauczycieli i zapewnienia warunków ich realizacji.

Tymczasem ministrowie często się zmieniają, pozostawiając po sobie niedokończone, będące w trakcie wprowadzania pomysły reform. A ich następcy – zarzucają je i wprowadzają własne modyfikacje.

9) W zarządzaniu oświatą należy pamiętać, że wielość rozporządzeń, często wykluczających się, prowadzi do ich omijania i dezorganizacji pracy struktur podległych. Tymczasem od lat 90. ubiegłego wieku MEN proponowało i wdrażało wciąż nowe pomysły, nie dokonując analizy tego, jak są wprowadzane nowe rozporządzenia i czy nie destabilizują pracy szkoły. Ostatni przykład to inicjacja działania programu SORE, mimo że nic jeszcze nie wiadomo o losach i wynikach pilotażu cyfryzacji.

10) MEN powinien powołać grupy nauczycieli różnych przedmiotów z udziałem nauczycieli praktyków ze stowarzyszeń nauczycielskich do szczegółowej analizy podstawy programowej ze wszystkich przedmiotów na każdym etapie kształcenia, naniesienia poprawek i uzupełnień;

Wszystkie, wyżej omówione przez nas zagrożenia, były wpisane w nowe struktury egzaminacyjne jako ich logiczna, choć sprzeczna z intencjami innowatorów, konsekwencja. My, nauczyciele praktycy ze stowarzyszeń, sygnalizowaliśmy je w latach 90. XX wieku. jeszcze przed wprowadzeniem „Nowej Matury”, uczestnicząc we wszystkich możliwościach dyskursu społecznego. Nasz głos był wówczas jednak kompletnie lekceważony. Zarzucano nam brak nowoczesnego spojrzenia na oświatę, zacofanie i defetyzm. Wyniki pracy od 1999 roku potwierdzają nasz profesjonalizm i brak elementarnej wyobraźni ówczesnych entuzjastycznych propagatorów nowych struktur egzaminacyjnych. Chcemy zwrócić uwagę, że podstawowym obowiązkiem urzędników MEN jest usprawnianie pracy szkoły, dyrektorów i nauczycieli, a nie jej dezorganizacja.

Na szczęście, w ostatnim czasie zauważamy narastającą konsekwencję w dążeniu MEN do naprawienia skutków błędów poprzednich ekip i wprowadzaniu zmian korzystnych dla edukacji polskich dzieci i młodzieży. Po latach lekceważenia i arogancji ze strony byłych przedstawicieli władz RP, zaczynamy mieć poczucie wspólnoty celów i poczucie wpływu na doskonalenie pracy polskiej szkoły. W związku z tym liczymy na uważne zapoznanie się z naszymi spostrzeżeniami i uwzględnienie naszych propozycji w procesie aktualnie planowanych zmian w polskiej oświacie.

Nowoczesna szkoła europejska powinna realizować zasadę egalitaryzmu – stymulować rozwój, umożliwiać kształtowanie dojrzałej osobowości, uczyć, wychowywać, pomagać w rozwijaniu zainteresowań i pasji, w pogłębianiu uzdolnień, w wyborze zawodu, wyrównywać szanse i niwelować różnice społeczne. Obecna szkoła polska - podporządkowana w ostatnich latach zasadzie uczenia pod egzamin – paradoksalnie nie miała czasu na realizację tych celów podstawowych.

W związku z tym cieszy nas fakt, że obecni przedstawiciele MEN dostrzegają problem i chcą pracować wspólnie z nauczycielami praktykami nad poprawą sytuacji. Ze względu na dobro kolejnych roczników uczniów polskiej szkoły mamy nadzieję, że proponowane przez nas zmiany zostaną wprowadzone w trybie pilnym.